

2. Parastatalen van de FOD Buitenlandse zaken, Buitenlandse handel en Ontwikkelingssamenwerking

Patricia Van den Eeckhout en Guy Vanthemsche

2.1. *Belgische Dienst voor Buitenlandse Handel (BDBH)*

2.1.1. *Historisch overzicht*

Deze openbare instelling, opgericht door de wet van 16 juli 1948 (gewijzigd bij de wet van 24 juni 1997) had als opdracht de Belgische commerciële expansie via de export te bevorderen. Oorspronkelijk stond de informatieverstrekking centraal, door het aanleggen van documentatie en het geven van voorlichting. Vanaf de jaren 1960 begon de dienst actiever op te treden, door de organisatie van buitenlandse zendingen. Commerciële prospectoren bouwden ook een netwerk op in het buitenland en hielpen de Belgische bedrijven in hun zoektocht naar externe markten. Door de hervorming van de Belgische staat (bijzondere wetten van 8 augustus 1980 en vooral van 8 augustus 1988), werd het afzet- en uitvoerbeleid een zogenaamde parallelle bevoegdheid van staat en gewesten, onverminderd een nationaal beleid van coördinatie, bevordering en samenwerking. Toen ontstonden bijgevolg ook gewestelijke exportinstellingen (zie het hoofdstuk over gewesten en gemeenschappen). De vierde staatshervorming bracht verduidelijking in de parallelle bevoegdheidsverdeling. De federale overheid bleef bevoegd voor de toekenning van de waarborgen tegen export-, import- en investeringsrisico's. Zij was tevens, en dit voornamelijk via de BDBH, bevoegd om de coördinatie en de samenwerking tussen de federale instanties, de gewestelijke instanties en de particuliere sector te bevorderen op het gebied van het exportbeleid. Voortaan voerde de BDBH zijn opdrachten uit overeenkomstig de richtlijnen van de federale minister onder wie de buitenlandse handel ressorteerde, en in het kader van het handelsbeleid van de bevoegde federale en gewestelijke overheden. Hij bleef belast met studie, documentatie en voorlichting en hij voerde een promotiebeleid in overleg met de gewesten. Door de vijfde fase van de Belgische staatshervorming werd het beheer van de buitenlandse handel volledig overgedragen aan de gewesten (bijzondere wetten van 13 juli 2001). De BDBH werd opgeheven met ingang van 1 januari 2002.

Om het gezamenlijke optreden van België op de buitenlandse afzetmarkten niet helemaal verloren te laten gaan, werd op 24 mei 2002 echter een samenwerkingsakkoord afgesloten tussen de federale overheid en de gewesten. Dat voorzag in de oprichting van een openbare instelling met rechtspersoonlijkheid, het *Agentschap voor Buitenlandse Handel / Agence pour le Commerce extérieur* (ABH / ACE). Formeel gezien heeft dit agentschap geen band met het departement Buitenlandse zaken (in tegenstelling tot de BDBH). Maar in de praktijk zet het nieuwe agentschap wel één van de vroegere activiteiten van de Dienst verder, namelijk de organisatie van buitenlandse zendingen om de Belgische export en investeringen in andere landen te promoten (doorgaans onder de leiding van kroonprins Filip, die ook de erevoorzitter van het ABH is). Zoals gezegd, bestaat de opdracht van het ABH voornamelijk in de organisatie van gezamenlijke handelsmissies in het buitenland, waaraan de drie gewesten deelnemen, om de export en investe-

ringen vanuit en naar België te promoten. Het Agentschap staat ook in voor de organisatie, de productie en de verspreiding van informatie over de buitenlandse markten voor de gewestelijke instanties belast met export en de marktprospectie in andere landen.

2.1.2. Publicaties

De BDBH publiceerde heel wat materiaal over de Belgische export.

Bulletin commercial belge. Tijdschrift voor de Belgische handel. Brussel, 1882-1963.

Aanvankelijk werd dit tijdschrift uitgegeven door het in 1882 opgerichte *Musée Commercial*. Vervolgens werd de uitgave verzekerd door de Dienst voor buitenlandse handel van het Ministerie voor buitenlandse zaken. Bij zijn oprichting nam de BDBH de taak van deze dienst over evenals het tijdschrift dat hij publiceerde. Het blad bevat korte bijdragen en monografieën betreffende de economische situatie van diverse landen en de verkenning van buitenlandse markten.

Handelsvoorlichting. Informations commerciales. Brussel, 1949-1963.

Bevat tal van praktische inlichtingen betreffende de buitenlandse handel.

Berichten over de buitenlandse handel. Informations du commerce extérieur. Brussel, 1963-1996.

De twee voormelde tijdschriften smolten in 1963 samen tot de laatst genoemde publicatie. Dit tijdschrift nam beknopte artikelen op betreffende de buitenlandse markten en bevatte tal van bijvoegsels. In 1980 werden heel wat bijvoegsels afgeschaft. Twee ervan werden gehandhaafd. De middenkatern werd aan een bepaald land gewijd.

De buitenlandse handel van de BLEU met de landen van Afrika. Le commerce extérieur de l'UEBL avec les pays d'Afrique. Brussel, 1968-1980.

De buitenlandse handel van de BLEU met de landen van Latijns-Amerika. Le commerce extérieur de l'UEBL avec les pays de l'Amérique latine. Brussel, 1968-1980.

De buitenlandse handel van de BLEU met de landen van Azië. Le commerce extérieur de l'UEBL avec les pays de l'Asie. Brussel, 1968-1980.

De buitenlandse handel van de BLEU met de landen van de EEG. Le commerce extérieur de l'UEBL avec les pays de la CEE. Brussel, 1968-1980.

De buitenlandse handel van de BLEU met de Oostlanden (sedert 1979: landen met planeconomie). Le commerce extérieur de l'UEBL avec les pays de l'Est (sinds 1979: pays à économie planifiée). Brussel, 1968-1980.

De buitenlandse handel van de BLEU met de EVA-lidstaten. Le commerce extérieur de l'UEBL avec les pays de l'AELE. Brussel, 1969-1980.

De buitenlandse handel van de BLEU met de industrielanden (niet EEG- en EVA-lidstaten). Le commerce extérieur de l'UEBL avec les pays industrialisés autres que les pays de la CEE et de l'AELE. Brussel, 1968-1980.

Werkingsverslag. Rapport d'activités. Brussel, 1963-2001.

De buitenlandse handel van de BLEU. Le commerce extérieur de l'UEBL. Brussel, 1962-2001.

De twee voormelde bijvoegsels bleven gehandhaafd als middenkatern bij de opvolger van *Berichten over de buitenlandse handel*. Deze opvolger blijft zich richten op exportkringen in het binnenland:

Buitenlandse handel. Commerce extérieure. Brussel, 1996-2001.

België. Economie + techniek. Belgique. Economie + technique. Brussel, 1964-1981.

België. Economische en technische informatie. Belgique. Informations économiques et techniques. Brussel, 1964-1981.

België. Economische en handelsvoorlichting. Belgique. Informations économiques et commerciales. Brussel, 1982-2001.

De laatste titel is het resultaat van de samensmelting van de twee vorige. Alle drie waren ze gericht op het buitenland en probeerden ze de Belgische en Luxemburgse producten en technologie in het buitenland bekend te maken. De middenkatern behandelde telkens een sector of een aspect van het Belgische en Luxemburgse bedrijfsleven.

Vade-mecum des exportateurs. Vademecum van de exporteurs. Brussel, verschillende uitgaven tussen 1977 en 1988.

De vroegere website van de BDBH (www.obcebdbh.be) waar veel online informatie te vinden was, is van het internet gehaald.

De instelling die de opdracht van de BDBH gedeeltelijk verder zette, het Agentschap voor Buitenlandse Handel, staat wel op het internet: www.abh-ace.org. Men vindt er het *Jaarverslag*, online statistieken over de Belgische buitenlandse handel, landenstudies waarin de economische mogelijkheden voor Belgische ondernemers worden voorgesteld, studies over de Belgische export, enz. Een bestand van Belgische exporteurs is beschikbaar op een cd-rom.

2.2. Belgische Technische Coöperatie

2.2.1. Bibliografie

VANDENHOLE (W.). De Belgische Technische Coöperatie: nv van publiek recht met sociaal oogmerk als alternatief voor “parastatalisering” en privatisering, in *Tijdschrift voor Bestuurswetenschappen en Publiekrecht*, 1999, p. 339-351.

2.2.2. Historisch overzicht

Ten gevolge van de hervorming van de Belgische ontwikkelingssamenwerking, in de allerlaatste jaren van de 20e eeuw, werd door de wet van 21 december 1998 een nv van publiek recht met sociaal oogmerk opgericht, de *Belgische Technische Coöperatie / Coopération Technique Belge* (BTC / CTB). De Belgische staat is de enige aandeelhouder van die nv. De statuten werden vastgelegd door het KB van 15 februari 1999. Met de federale staat werd een beheerscontract afgesloten waarin de opdrachten werden vastgelegd. De BTC staat in voor de uitvoering van de ontwikkelingssamenwerkingsprojecten van de Belgische federale overheid. De strategische opties en beleidlijnen, de financiering en de evaluatie worden immers niet verwezenlijkt door BTC, maar wel door andere federale instanties, meer bepaald de Directie-generaal Ontwikkelingssamenwerking (DGOS) (zie het hoofdstuk over de FOD Buitenlandse zaken). In 2008 beheerde de BTC ongeveer 200 projecten in 25 verschillende landen van Latijns-Amerika, Azië en (voorna-

melijk) Afrika. Ze beheert ook de studie- en stagebeurzen die worden toegekend door DGOS en sinds 2006 staat ze ook in voor de vrijwillige dienst voor ontwikkelingssamenwerking, waardoor jongeren een eerste werkervaring kunnen opdoen in de ontwikkelingslanden. Ze realiseert ook sensibiliseringscampagnes.

2.2.3. *Publicaties*

Jaarverslagen. Brussel, 1999- (vanaf 2005- online).

Jaarrekeningen – Comptes annuels 2003-2004. Brussel, 2005.

& co. Magazine van de Belgische ontwikkelingssamenwerking in de Democratische Republiek Congo. Brussel, 2007 (online).

De Belgische ontwikkelingssamenwerking neemt de uitdaging aan: 8 projecten (...). Brussel, 2005.

Reflection & Discussion Papers. Brussel, 2006-.

Daarnaast zijn nog andere thematische brochures en landenstudies op de website van de instelling te vinden (www.btcctb.org). De BTC verzorgt ook een elektronische nieuwsbrief.